

EU:n datastrategia ja datahallintosäädös

Tekijänoikeusneuvottelukunta 13.4.2021

Tuomas Kaivola, neuvotteleva virkamies

Euroopan parlamentin päätöslauselma EU:n datastrategiasta

Parlamentin päätöslauselma datastrategiasta

- Päätöslauselma ([P9_TA\(2021\)0098](#)) on parlamentin vastaus [komission tiedonantoon](#) Euroopan datastrategiasta.
- Datan vapaa liikkuvuus Euroopan unionissa on varmistettava eurooppalaisten yritysten, yliopistojen ja tutkijoiden globaalin kilpailukyvyn takaamiseksi.
- Datayhteiskunnan tulee rakentua EU:ssa tunnustetuille oikeuksille ja arvoille, kuten yksityisyys, läpinäkyvyys ja perusoikeuksien kunnioittaminen.
- Datayhteiskunnan tulee voida mahdollistaa paremmat ja automatisoidut reaaliaikaiset palvelut, kestävä kasvu ja laadukkaat työpaikat.
- Kansalaisilla tulisi olla täysi oikeus hallita omaa dataansa ja päättää sen käytöstä.
- Haasteisiin, kuten datan laatuun, vääristymiin ja turvallisuuteen, on löydettävä ratkaisu.
- IPR osa datataloutta: ”Arvioidaan teollis- ja tekijänoikeusjärjestelmää datan saatavuuden ja käytön tehostamiseksi (ml. mahdollinen tietokantadirektiivin tarkistaminen ja liikesalaisuuksien suojaamista koskevan direktiivin soveltamisen selventäminen mahdollistavana kehyksenä).”

Parlamentin päätöslauselma datastrategiasta

- Koostuu seuraavista kokonaisuuksista:
- **Arvot ja periaatteet**
  - Ihmiskeskeisen datayhteiskunnan ja -talouden tulee rakentua EU:ssa tunnustetuille oikeuksille ja arvoille, kuten yksityisyys, läpinäkyvyys ja perusoikeuksien kunnioittaminen.
- **Datanhallinta ja data-avaruudet**
  - Data-avaruuksien tulisi perustua hajautetun datan käyttöympäristöön, jotta voidaan tukea yhteentoimivien ja turvallisten dataekosysteemien luomista ja kehittymistä.
- **Datasäädös sekä datan saatavuus ja yhteentoimivuus**
  - Datan jakamisen kulttuuria tulisi edistää ja vapaaehtoisia datanjakojärjestelmiä tulisi tukea, sekä kannustaa oikeudenmukaista datan liikkuvuutta mm. datasäädöksen avulla.

Parlamentin päätöslauselma datastrategiasta

- **Infrastruktuuuri**
  - Investointeja tulisi suunnata valmiuksien kehittämiseen, suuren vaikutuksen hankkeisiin, innovointiin ja digitaaliteknologian käyttöönottoon, noudattaen samalla teknologianeutraaliuden periaatetta.
- **Tutkimus, osaaminen, pätevyys ja tekoäly**
  - Datan saatavuudella voidaan nopeuttaa tieteellistä tutkimusta ja koulutusohjelmia.
  - Kilpailukykyinen pääsy dataan ja datan rajatylittävän käytön helpottaminen ovat erittäin tärkeitä, jotta voidaan kehittää tekoälyä.
  - On tärkeää saavuttaa yleisen digitaalisen lukutaidon korkea taso.
- **Globaalit säännöt**
  - Datan liikkussa unionin ja kolmansien maiden välillä tulisi tietosuoja, yksityisyyden suoja ja muut selkeästi määritellyt, asianmukaisesti perustellut ja syrjimättömät yleiset intressit toteutua.

Tekijänoikeuspuolelta

- Komissiolta halutaan vaikutusarviointi siitä, edellyttääkö datavetoinen digitaalitalous muutoksia tai mukautuksia nykyiseen teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaan oikeudelliseen kehykseen, jotta voidaan edistää innovointia ja uusien digitaaliteknologioiden käyttöönottoa (4.)
- Kunnioitettava teollis- ja tekijänoikeuksia (13., 43., 68., 78.)
- Korostaa, että tekoälyalgoritmien kouluttamisessa käytettävä data perustuu joskus rakenteiseen dataan, kuten tietokantoihin, tekijänoikeuksin suojattuihin teoksiin ja muihin teollis- ja tekijänoikeuksin suojattuihin teoksiin, joita ei yleensä pidetä datana (78.)
- Tekijänoikeuksin suojatun sisällön käyttöä tietolähteenä on arvioitava nykyisten sääntöjen ja tekijänoikeusdirektiivissä säädetyn tekstin- ja tiedonlouhintaa koskevan poikkeuksen perusteella sekä ottaen huomioon lähioikeudet digitaalisilla sisämarkkinoilla; kehottaa komissiota antamaan ohjeita siitä, kuinka kaikille voidaan antaa mahdollisuus oikeuksien varaamiseen keskitetysti (79.)

Datahallintosäädös

Konteksti

- Yksi Euroopan komission data-strategian toimenpiteistä.
- Datastrategian tavoitteena on luoda yhteinen eurooppalainen data-avaruus ja yhteentoimivat datan sisämarkkinat.
- Asetusehdotus ([COM\(2020\) 767 final](#)) on uutta sääntelyä.

Pääasiallinen sisältö 1/2

- Asetusehdotuksessa säädettäisiin
  - edellytyksistä, jotka koskevat julkisen sektorin hallussa olevien tiettyjen datan luokkien uudelleenkäyttöä unionissa
  - datan jakamispalvelujen tarjoamista koskevat ilmoitus- ja valvontapuitteista
  - vapaaehtoisen rekisteröitymisen puitteista yhteisöille, jotka keräävät ja käsittelevät altruistisiin tarkoituksiin saataville annettua dataa ("datahyväntekeväisyys")
- Asetuksessa säädettäisiin myös näitä koskevista viranomais- ja muista tehtävistä ja datan siirtämisestä kolmansiin maihin.
- Lisäksi asetusehdotuksella perustettaisiin Euroopan datainnovaatiolautakunta.
- → Kyse menettelysäännöistä, ei velvoitteita avata tiettyä data-aineistoa

Pääasiallinen sisältö 2/2

Vaatimukset datan jakamispalveluille

- Soveltamisala
  - vapaaehtoiset ja avoimet välityspalvelut
  - henkilötietojen välityspalvelut
  - dataosuuskuntien palvelut ihmisille ja pk-yrityksille
- Ilmoitusvelvollisuus
- Vähimmäisvaatimukset, mm.
  - eriyttäminen, kieltä hyödyntää laajemmin dataa
  - syrjimättömyys
  - turvallisuus, jatkuvuus
- Viranomaisvalvonta

Data-altruismi ("Datahyväntekeväisyys")

- "Unionissa tunnustettu data-altruismipohjainen organisaatio"
- Rekisteröintimahdollisuus
  - yleisen edun mukainen organisaatio
  - voittoa tavoittelematon
  - eriyttäminen
- Vähimmäisvaatimukset, mm.
  - avoimuusvaatimukset
  - erityisvaatimukset datan haltijoiden etujen turvaamiseksi
- Viranomaisvalvonta

Muut säännökset

- Määritelmät
- Viranomaisten toimivalta, menettely ja yhteistyö
- Datainnovaatiolautakunta
  - avustava ja koordinoiva
- Kansainvälinen pääsy ja oikeusalan yhteistyö

Jatkotyö

- Virkatason neuvottelut käynnistyneet neuvoston teletyöryhmässä
- Eduskunta: [U 1/2021 vp](#)
- Euroopan parlamentti: [2020/0340\(COD\)](#)